

En broget historie

Historisk Institut ved Aarhus Universitet har haft en broget historie - fra den spæde start i 1929 med kun tre studerende til 75 år senere, hvor man har ca. 1000 studerende og er blevet en del af et nyt storinstitut

Erik Christiansen og Claus Møller Jørgensen (Nina Kofoed red.): Historiefaget på Aarhus Universitet 75 år. Aarhus Universitetsforlag 2004. 348 s. 298 kr.

Af Lene M. Pedersen

To tidligere studerende samt nuværende studerende på Historie tager os på en guidet tour gennem fagets udvikling 1929-2004. Forfatterne har ydet en stor indsats og en hel del detektivarbejde i arkiver og gemmer for at give et overblik over instituttets første 75 år og med et meget fint resultat.

Erik Christiansen og Claus Møller Jørgensen traf den aftale, at førstnævnte skrev om tiden indtil 1967, da han selv blev ansat på instituttet. Og at Claus Møller Jørgensen derpå tog over, så Erik Christiansen ikke skrev om de år, hvor han havde direkte indflydelse på udviklingen. Dette indebærer dog, at Møller Jørgensens del inkluderer hans egen ansættelse - og indflydelse - på stedet. Men dette udgør ikke noget problem, da begge forfattere formår at svæve over vandene og beskrive Historie indefra uden at blive for interne. Og desuden beskriver Møller Jørgensen ikke forskningen på instituttet efter 1994, men blot selve instituttets udvikling.

Århus og København

De to dele af bogen er ikke lige omfattende, da kildesituationen for de første ca. 40 år har været en hel del dårligere end for den senere periode - i øvrigt forhold som Erik Christiansen er vant til at arbejde under som oldtidshistoriker.

Han fortæller i bogens første del om, hvordan der fra 1929 blev der undervist i historie i Århus. Kampen for at etablere universitetsundervisning uden for København havde været lang og hård, men blev til sidst kronet med succes. De få studerende i de første mange år betød en tæt personlig kontakt til underviserne og et uformelt, uakademisk miljø, meget ulig det, man kendte til i København. Og forskellen på Århus og København kunne også ses i de gule, funktionalistiske bygninger placeret ret øde på en bakke uden for byen. Dengang var der givetvis ikke mange, der kunne forudse, at bygningerne og den omkringliggende park ville ende med at blive et af de flotteste universitetsområder i Europa.

Vækst og kendisser

Med årene kom de århusianske historikere ud af hovedstadens skygge og fik deres egen plads i den danske forskerverden med kendte navne som Adam Afzelius, Poul Enemark, Troels Fink, H.P. Clausen og Rudi Thomsen. Samtidig steg antallet af studerende. I 1967

var der 335 indskrevne på Historie - og det var et tal, der skulle vise sig at blive meget højere i det efterfølgende årti.

Opgangstider

Claus Møller Jørgensen følger i anden del af undersøgelsen to spor; et institutionshistorisk med fokus på de uddannelsesmæssige rammer for Historie og et forskningsmæssigt med fokus på de forskellige forskningstilgange, man har haft på stedet. Claus Møller Jørgensens udtryk som sit håb (Institutavisen nr. 2, okt. 2004), at "bogen vil bidrage til at give et indtryk af, hvad moderne historieskrivning er for en størrelse". Og den gør det til fulde.

Med det store antal studerende og ungdomsoprøret blev meget ændret på universiteterne i 60'erne. Studierordningen blev løbende revideret, og der blev efterhånden lagt mindre vægt på udenadslære og mere vægt på fordybelse i enkeltfag. I 70'erne vrirmede det med studerende på Historie, og de var meget aktive fagligt såvel som socialt og politisk. Årtiet var præget af metode- og historieteoretiske diskussioner, og spørgsmålet om, hvorvidt Histories plads var blandt samfundsvidenskaberne, og hvor stor indflydelse den marxistiske teori skulle have på forskningen og på instituttet. 70'erne var således ifølge Møller Jørgensen præget af politisering og polarisering. Polerne bestod af underviserne på den ene side og en marxistisk funderet studentergruppe på den anden.

Marxistisk politisk og økonomisk teori var på mange måder oppe i tiden, og fortællingerne stod stærkt på instituttet i perioden. Debatten bølgede frem og tilbage, og tonen var bestemt ikke altid lige fin i kanten. Samtidig blev der ansat mange unge undervisere på instituttet - i en sådan grad, at Claus Møller Jørgensen taler om et generationsskifte.

Møller Jørgensen kommer meget kort ind på de mange aktiviteter på kvindeforskningsområdet, som Historie også var vidne til i disse år. Der blev udbudt en del kvindehistoriske emner for at sætte fokus på de overseede kvinder i historien. Men Møller Jørgensen spørger også, hvor kvindehistorien egentlig blev af, og "hvorfor kvinder og kvindehistorie aldrig bed sig fast" på trods af, at Aarhus Universitet har produceret mange fremtrædende kvinde- og kønshistorikere.

Krise i "fattig-firserne"

Det følgende årti var kendetegnet ved faldende studentertal og nedskæringer, og stemningen på Historie var mat og noget trist. Antallet af studerende havde reelt

nået et alarmerende lavt niveau, og økonomien var meget ringe. Den politiske debat og polariseringen forsvandt og blev erstattet af et roligere og mere pragmatisk miljø. Denne situation blev først vendt med 90'ernes indtog. Der blev igen optaget flere studerende, og faget fik mere medvind efter at have været "nede og ligge" i lang tid. Der blev ligefrem ansat nye undervisere - for første gang i 18 år!

Men ifølge Møller Jørgensen så 90'erne også en udpræget mangel på debat blandt de studerende - der var simpelthen ingen diskussionslyst. Fagudvalget var nærmest ved at blive nedlagt af mangel på medlemmer, grundet i en generel mangel på interesse for fagpolitik. De fleste studerende gik op i at bestå eksamen frem for at være aktive fagpolitisk. "Nå-generationen", der stadig gik i skole og havde lektier for fremfor at forske og fordybe sig i materiale, der ikke direkte var pensum. Men samtidig kom der også for alvor gang i internationaliseringen af universitetet og Historie med øget udveksling af både undervisere og studerende og fag på engelsk.

En vellykket bog

Bogen er på de fleste områder meget vellykket - den er veldokumenteret, velskrevet, dybdegående og giver læseren et grundigt indblik i de mange facetter, Historisk Institut har rummet og stadig rummer. Forfatterne kommer vidt omkring med emner som historieteori, 70'ernes turbulente periode, studerendes engagement, krise og opgangstider.

Når det er sagt, så savner jeg personligt nogle flere sidespring i fortællingen, hvor man kan "hvile hjernen" med en anekdote eller lignende. Dette er især tilfældet i bogens anden del, hvor man skal være mere end almindeligt interesseret i historieforskning for at hænge på. Bogen bliver dermed et værk, som henvender sig til en smal målgruppe - nuværende og tidligere studerende og undervisere. Det er der sådan set heller ikke noget forkert i. Men umiddelbart synes jeg, at det er en skam, at det mere "populære" islæt er så fraværende, idet det sandsynligvis hindrer mange ellers interesserede i at læse bogen. Emnet er jo interessant, og som tidligere studerende kunne jeg godt tænke mig, at flere vidste lidt mere om "mit" gamle institut.

Det tavse flertal

Jeg startede selv på Historie i 1997 og er således en del af "nå-generationen" og det store tavse flertal, som Claus Møller Jørgensen omtaler. Jeg vil give ham ret i, at mange unge i dag har "gået meget i skole" og ikke har lært at studere og derfor har svært ved overgangen til universitetsmiljøet. Og fokus er oftest rettet mod at klare eksamen.

Det er ikke fordi, det er "samfundets skyld", som TV2 synger, men der er helt klart et pres på de unge - især på dem, der er så letsindige at vælge et humanistisk fag - for at komme hurtigt igennem studiet og ud på arbejdsmarkedet, helst erhvervslivet. Derfor læses der

sjældent ud over pensum, og mange forsøger at få erhvervs erfaring gennem studiejob etc. Selvfølgelig er denne situation frustrerende for undervisere, der brænder for deres fag. Men jeg vil vove at påstå, at der sikkert er en del blandt det tavse flertal, der gerne ville engagere sig mere, men ikke føler, at de har råd, da man så har endnu sværere ved at få et job uden for universitetsverdenen - hvor de fleste job jo er.

Og til slut vil jeg påpege, at min generation af studerende ikke har været slet så passive endda. Møller Jørgensen konstaterer selv, at Fred (fredagsbaren) etableres, foreningen Historia genopstår, og der arrangeres nordiske konferencer for historiestuderende. Han slår desuden fast, at der ikke er noget nyt i, at de foregående generationer sukker over "ungdommen nutildags" - og det er nok kernen i diskussionen om de unge på Historie og universiteterne generelt.

Humaniora under beskyldning

Her i det nye årtusinde er Det Humanistiske Fakultet ved Aarhus Universitet nødsaget til at foretage nedskæringer i medarbejderstaben for at få økonomien til at hænge sammen. Et af problemerne - både i Århus og resten af landet - er, at der er for få af de studerende, der går til eksamen og dermed udløser STÅ-penge (penge for hver bestået eksamen). Der findes ingen enkle forklaringer på, hvorfor så mange ikke går op til eksamen. En kunne være, at optagelseskvotienten er sænket, så flere med lavere karakterer kommer ind, og en anden kunne være øget fokus på studierelevant arbejde, som ofte forlænger studierne. Men en stærkt medvirkende årsag er sandsynligvis ulysten til at komme uden for "de gule mure" og skulle gå arbejdsløs.

I det sidste par år har Humaniora skullet stå for skud - kritikken fra politikere og erhvervsliv har haglet ned over de humanistiske fag, som over en kam er blevet beskyldt for at være brødløse og på ingen måde samfundsnyttige. Som humanist har man følt sig nærmest halv-kriminel, fordi man tillod sig at læse noget, som ikke direkte kan bruges i en virksomhed og gavne eksporten

Fremtiden

Men efter at have læst bogen må man jo, trods alt, konstatere, at det egentlig er gået ganske udmærket for Historie på Aarhus Universitet de første 75 år. Og jeg håber og tror på, at det nok også skal gå godt de næste 75 år. Der tegner sig en lys fremtid for det nye storinstitut, som med sine mange afdelinger favner bredt og åbner for tværfaglig forskning, som uden tvivl vil styrke instituttet og uddanne folk til en i stigende grad global verden - og det er ikke så ringe endda!

Lene M. Pedersen er cand.mag. i historie og europastudier, ansat på Internationalt Kontor på Ingeniørhøjskolen i Århus.